

A Kingdom

Not Made With Hands

by Randolph Dunn

Laamu Mo Wadaaka Juude

Nastirde

Neddo tagaa ko neddo peewnoowo haa abada e natal Alla, wonaa nanndi mum tigi rigi. "Kanko, Alla, o wadii berde yimbe haa abada, kono be mbaawaa faamde ko Alla wadi gila e fuddoode haa e joofnirde." (Eccl 3:13) Alla feewnii 6e Aljanna, o yamiri 6e yoo 6e ndentu Eden, 6e 6eydoo 6eydaade, 6e 6eydoo 6amde 6i66e lekki ganndal moyyere e bonannde sabu so 6e mbacfii 6e maaya. Anndaaka no be nguurdi toon, kono won do be ñaami bibbe lekki kii, dum noon, Alla itti be e Eden. Ina sikkaa ko ndeen sahaa fuddii nde Aadama e Hawaa nattii waawde ñaamde Lekki Nguurndam, nguura haa abada.

Duubi keewdi caggal duum Alla yamiri Ibrahiima peewnoowo oo yo yah to nokku mo o feewni e makko e iwdi makko, gooto e mabbe barkinoowo aduna. Ko buri duubi 400 ko adii nde iwdi Ibrahiima, hono Israayiilnaabe, ngarata e leydi fodanoondi Ibraahiima ndii. Nde be ngonni toon bee, be njiylotonoo ko coodoowo baawdo yaafnaade bakkatuuji. so tawii be dooftiima mo.

E golle Ruuhu Ceniicfo Alla arii wurdude e dow leydi hono necfcfo ngam wonde tan sadak bakkatuuji e "ngam feewnude ma nokku? So mi yahii mi feewnii ma nokku, mi wartan kadi mi nawta ma to am, mbele to ngonmi oo kadi ada wonda." (Yuuhanna 14:3)

Caggal maayde lisaa e leggal bardugal e ummital mum, o arti to Asamaan e nyalawma Pentekosta "ruuf(ed) Ruuhu am dow yim6e fuu ... kala noddudo innde Joomiraacfo maa hisne" (Kuude Nelaabe 2:17, 21) wonaa Yahuuda'en tan. Nulaabe Almasiihu anndini Kabaaru Lobbo - yaafuye hakkeji e kisndam don hebee jooni ngam yimbe fuu be don mari hoolaare e dwtanaago mabbe haa Almasiihu bee maayde ngam hakkeji e wirneede nder yiyam maako, lootugo nder ndiyam - lootugo. Alla ndeen umminii 6ee yim6e yaafaabe dooftotoo6e e nder wirwirnde ma66e wacfde 6e e nder laamu ngu juucfe mbacfaani. Ada foti janngude konngol Alla ngam hisnude ma, tawa ada "tuugna" e firooji wodbe; yeru, BibleWay Muulngo, firooji, almuudo, pastoraaji walla waajotoobe. (Filip 2:13)

"So Bii Neddo warii ... O wadan baali nyaamo maako, be'i haa nyaamo maako, nden laamiido wi'an be haa nyaamo maako: "Ngaree, onon barkinaabe Baaba am, njabee ndonu mon, laamu ngu o taski on gila tagoore duniyaaru." (Matta 25:31-34)

Fodoore Alla

Aadama e Hawaa ceertii e baaba mum en e tagdo mum en jiddo, kono Alla ina joginoo feere ngam artirde neddo e nder oon jokkondiral timmungal. O wi'i mboodi, Seydaniijo fenaande, baaba fenaande, "Mi wadan gaño hakkunde ma bee debbo, hakkunde bibbe ma bee bibbe maako, o don yakka hoore ma, a fidan ta'irde maako." (Ferno 3:15)

Ngewtugo "Fuddu hoore maa" Sadaka Almasiihu ngam yaafuya e ummitineeki maako timmini maayde haa abada bee hokkugo yaafuye. Nasaraaku dow hakkeji e maayde, jogaago Seydan dow neddo, haa kala noddudo Almasiihu bee nuddinki, nuddinki, e lootugo nder maako

maayde. "Fiy tayre makko (bid'fo debbo)" ko etaade ittude nguurndam lisaa e leggal bardugal.

Caggal mum caggal sadaka Kayin mo ja'baaka, Alla jeertini kadi batte golle murtucfe necfco, "So a wacfi ko moyyi, mbele a ja'ataa? Kono so a wacfaani ko moyyi, bakkaat ina 6uuccii e damal maa; ina yicfi jogaade ma, kono ada foti jogaade dum." (Ferno 4:7)

Ngewtugo: Kayin jabaani jeertinaango Alla. O beydii bakkaat ko e warde mi'niiko Haabila. Batte golle makko ngaddi mo wonde yaa'noowo walla dognoowo.

E nder balde Nuuhu, en njanngii "Joomiraacfo yi'i no bonanndeeji yim6e mawniri e dow leydi, kala ko 6ernde mum woni e mum ko bonde tan wakkati fuu." (Ferno 6:5)

Ngewtugo: Alla itti bonanndeeji fof e yeeso mum, halki e ndiyam yim6e 6ee fof e dow leydi, so wonaa Nuuhu peewncfo oo e 6esngu mum.

Alla holliti Ibrahiima miijooji mum ko fayti e Sodoma e Gomorra. "Jawmiraawo wi'i: 'Ngam wullaango dow Sodoma e Gomorra mawni, ngam hakkeeki mabbe don mawni masin, mi jippoto jonta, mi laara to be ngadi bana wullaango dow maajum, to naa non, mi anndan.'" ... Ndeen Joomiraacfo tobi cuudi e yiite dow Sodom e Gomorra, ummoraade e asamaan, o halki gure dee, ladde ndee fof, hodbe e gure dee fof, e ko pu'di e leydi ndii fof." (Fer 18:20-21 e 19:24-25) .

Ngewtugo: Alla nani wullaango mabbe hollirngo Alla ina anndi kala ko woni e nder yimbe leydi ndii. E nder cfuum, O halki Sodom e Gomorra e yim6e mum en bon6e fof. Dee gede ina kollita wonde Alla mu'ataa bonannde, too'nanngi walla bakkaat, kadi maa o yettu peeje ngam habaade wadoobe hono duum, kono wonaa sahaa fof doon e doon.

Gila e Aadama e Hawaa haa e Yahuuda, janfo lisaa, bakkaat jaalii no woniri hannde nii. Pol bee Ruuhu Ceniido wi'i "Yimbe fuu mba'di hakke, be ngalaa teddu'ngal Allah" ... "Ngam njobdi hakke woni maayde, ammaa dokkal Allah woni yonki haa abada nder Almasiihu Yeesu Joomiraawo men." (Roomnaajo 3:23; 6:23).

"Ngam Allah yidi duniyaaru masin haa o hokki Bid'fo maako gooto, ngam kala nuddindo mo, halkataa, ammaa heba yonki haa abada."(Yuuhanna 3:16)

"Joomiraacfo leeltataa timminde fodoore mum, hono no wocf6e paamirta nii, o mu'anii on, o yicfaa hay gooto halka, kono gooto fof tuuba."(2 Piyeer 3:9)

Naamne

1. E tuugnaade e Seydaane, bid'fo debbo ina buubna hoore makko.

Goonga ___ Fenaande ___

2. So a wadaani ko moyyi bakkaat ina woodi.
Goonga ___ Fenaande ___
3. Bakkaat ummorii ko e nder bernde neddo.
Goonga ___ Fenaande ___
4. Alla ina nana wullaango neddo e bonannde.
Goonga ___ Fenaande ___
5. Yimbe fof ina mada bakkaat.
Goonga ___ Fenaande ___

Faandaare 2

Dokkal Alla –lisaa, Neddo oo

Fodoore ko faati e Dokkal Alla

Annabaaku ina heewi ko fayti e lisaa e nder Alkawal Kesal kono hol ko woni mbaawkaaji wadde tan ko 25 teskagol ko fayti e neddo mo jibinaaka duubi keewdi caggal duum, tawa deen teskagol ina ngoodi? Dr. Hawley O. Taylor rokkii ndee jaabawol: "Ko fayti e deen n gede kewuuji teskindi wonande Almasiihu Israayil garoowo, so tawii fartaŋjeeji nafoore dii ko hay e nder heen gooto fof, dum woni p (probabilité) ina foti e n e nder kala huunde, ndeen noon, keewal potngal wonde n kewuuji dii fof ina keba timmal mum en e neddo gooto/ⁿ2. Nii woni, maa won tan ko fartaŋge gooto e nder 2 i (33 miliyon, do n foti ko 25) e dee gede fof de nganndu-daa ko de teskaade tan, so tawii ko de teskaade tan, yeewde deen gede annabaade jowitiide e Almasiihu ina hollita wonde de fof ngalaa fartaŋge hebde nafoore, sibu e nder won e sahaaji, ina waawi wonde tawa ko huunde nde fotaani wonde so wonaa baaba neddo). so en limtaani, limoore ndee ina heddii e mawnde e nder koode, ina mawni no feewi ngam sikkude wonde cfuum wacfi ko e aksidaa, ko fayti e annabaa6e 25 ko fayti e Almasiihu e timmal mum, ummoraade e Ganndal Jamanuuj e Goongcfinal Kerecee'en, pp. 179-183!

- a. Caggal majjere Aadama e Hawaa, Alla wi'i Seycfaane "Mi wacfata gaño hakkunde ma e debbo oo, hakkunde 6i66e maa e 6i66e makko, o 6uuccotoo hoore maa, a fi'a tayre makko." (Fer 3:15)
- b. Duubi baawo ilam Allah noddii Ibrahiima ngam o wurta Ur, o yaha lesdi Kanaana, o wi'i "Mi wadan ma lenyol mawngol, mi barkinan ma, ... lenyi dow lesdi fuu barkidinan ngam maada" (Gen 12:2-3) nden baawo man Allah wadi fodoore woore haa Yaakuuba dido fuu.

Annabaaku ko faati e Dokkal Alla

Won e Annabaagal Keeringal

- a. Daniyel don fassira koydol laamiido Nabukodonosor dow nate kanje, cardi, njamndi e loope, o wi'i - "Nder balde laamiibe be'e, Allah mo asama don darna laamu ngu halkataa abada."

(Daniyel 2:44).

- b. Esaaya wi'i: "Nanu jooni, onon biɗɗo Daawuda! Mbele jarribaade muñal yimbe heyaani? Mbele ada jarriba muñal Alla am kadi? Ngam duum, Joomiraawo e hoore mum rokkata on maande: Debbo debbo oo ina reedu, ina jibina biɗɗo gorko, ina innira dum Immanuwel." (Isaaya 7:13-14).
- c. *"Alla neli maleykaajo Jibriilu haa Naasaret, wuro lesdi Galiili, haa debbo mo don mari haaje resgo bee gorko bi'eteedo Yusufu, iwdi Daawuda, innde debbo man woni Mariyam."*(Luuka 1:26-28; 35) .
- d. *"Maleykaajo jaabii: "Ruuhu Ceniido jippoto dow maada, baawde Joomiraawo toowdo oo suuda ma. ... "Maleykaajo oo wi'i Yuusuf: "Bojel (Mariyam) reedu, jibinan biɗɗo gorko, be mbiyat mo Immanuwel" – dum firti ko Alla ina wondi e men.*(Matta 1:23)
- e. Alla habri (e Mariyam e Yuusuf) ko adii jibineede lisaa wonde maa o wiye "Bii Toowdo." (Luuka 1:32) .

Alla anniyaaki ittude hoore mum e tagoore mum diine, yalti Asamaan, wonti banndu, wuuri e nder tagooje mum.

Jibineede lisaa

"Yumma makko Mariyam ina fotnoo resde Yuusuf, kono hade mabbe hawrude, o tawi ina reedu e Ruuhu Ceniido. Nde tawnoo Yuusuf gorko makko ko neddo peewal, o yidaano feeñinde mo e yeeso yimbe, o mijiji seerndude mo e nder koydol makko.'Yuusuf, bii Daawuuda, taa hul hoosugo Mariyam haa suudu ma, ngam ko o reedi fuu diga Ruuhu Ceniido. O jibinan biɗɗo gorko, a innira dum lisaa, ngam kanko hisnata yimbe maako diga hakkeeki mabbe." (Matiyo 1:18-21)

"Dum fof wadi ko ngam timminde ko Joomiraawo wi'i e annabi mum: "Bojel reedu, danya biɗɗo gorko, be innde mo Emanuwel – dum firti ko Alla ina wondi e men" (Matiyo 1:23) .

Enokku mo lisaa jibinaa oo ko renndo udditiingo, leñol ngol nji'ata ko'e mum buri leñol ngol fof. Be ngoni Yahuudu'en, be don mari manngu masin ngam be laati Bibbe Ibrahiima, leñol Allah subaado. 'Ibrahiima woni baaba amen' (Yuuhanna 8:38). Be njoginoo ko njiyaagu mawngu e Samariyankoobe nde tawnoo be njiyri be ko be feccere bibbe leydi, yahuud en be ngoppi sariya Muusaa e sahaa jeytaare Baabilon. Hare mabbe ina mawni no feewi haa be njalta e laawol mabbe ngam hadde be wadde koyde mabbe e leydi Samariyankoobe. Occupanteeji Roomnaabe ceeraani e kala Yahuuda jokkondirdo e "been occupanteeji" ko "bakkodindo;" yeru, Matiyo, jom jawdi.

Kadi be ngoni ko e sariyaaji haa burti. Be tabbiti be timmini bataake sariya, naa anniya, ngam hebugo fodoore Allah. Yeru, Muusaa yamiri be yo be ndokku sappobal, be ndokka sappobal. Ngam hoolkisaade be ndokki sappobal kono be limtaani aawdi ledde ngam rokkude sappobal e sappobal tan.

Room ina dabbi e Yahuuda en yo njahdu e jolngo soldateebe fotde kiloomeeteer gooto. Nii woni, yahuud en mbaadi maandeeji ngam hoolkisaade be njahraani doon. Siftor lisaa wiya so neddo doolii ma yahde kiloomeeteer gooto; yahdu e makko dido. (Matiyo 5:41)

E nder ngal pinal ari ko Almasiihu, Nelaado, Almasiihu. Yahuudiyankooɓe ina ngoongɗini so o arii, o artiran laamu Isra'iila leydi ndii e 'hakke mum mo Alla rokki dum' ngam laamu e teddungal. Almasiihu mabbe laatoto Laamiido Yahuudu'en, laamo bana Daawuda.

Ko Winndoobe Teeminande Arandeere mbii

lisaa

"Baaba neldo kam oo, kanko e hoore makko seedii kam, on meedaa nande daande makko, on meedaa yiye mbaadi makko, konngol makko joodaaki e mon, sabu on ngoongɗinaani mo o neldi oo, on njannkata Binndi dii no fewi, sabu on cikkata ko e majji on kebata nguurndam nduumiidam, diin binndi ina ceedtoo kam."(Yuuhanna 5:37-39) .

Nulaado Piyeer

Kerecee'en don borna innde Almasiihu ngam Almasiihu woni Joomiraawo mabbe, Jannginoowo mabbe, Ardotoodo mabbe, Kisnoowo mabbe, Kisnoowo mabbe, Model, Limanjo mawdo, Yaakaare mabbe, Sadaka ngam hakke e ko buri dum. Fooyre cemmɓidnde ngam nuddinki men woni goongaaku Piyeer - "Aan woni Almasiihu, Bii Allah guurdo." (Matiyo 16:16) Yeesu woni goonga, Bibel woni goonga. Ko haani anndeede e lisaa fof ina tawee e nder deftere nde. Daartol aadee fof ina taaroo mo. Lisaa woni jikku cadtudo e nder daartol aadee. Haawnaaki tawa daartol aduna ina feccii e yontaaji didi : ko adii Almasiihu (BC) e caggal Almasiihu (AD).

Nulaado Yuhanna

"E fuddoode, konngol ngol ina wonnoo, konngol ngol ina wondi e Alla, konngol ngol wonnoo ko Alla. O wonnoo ko e Alla gila e fuddoode. Ko e makko huunde fof tagaa, hay huunde alaa ko tagaa so wonaa kanko. Nguurndam ina woodi e makko, nguurndam dam woni annoore yimbe. O arii ngam seedtaade ko fayti e annoore nde, mbele e hoore makko o wonaano annoore ndee, o arii tan ko seedaade annoore ndee. Ammaa jabbaago mo fuu, nuddinbe innde maako fuu, o hokki be hakke laataago bibbe Allah - bikkon be naa be jibinaama diga bibbe aadama, naa diga yidde gorko, ammaa be jibinaaka diga Allah."(Yuuhanna 1:1-13) .

"Dum fuu dum wadi ngam kala jabbiido mo, goondinbe innde maako, o hokki be hakke laataago bibbe Allah - bikkon be ndarnaaka diga iwdi, naa diga yidde bii aadama, malla diga yidde gorko, ammaa danyaaka diga Allah."(Yuuhanna 1:12-13).

"Konngol ngol laati neddo, hodi hakkunde men, en nji'i teddungal maako, teddungal Gooto tan, ummiido to Baaba, keewdo moyyere e goonga."(Yuuhanna 1:14)

Yahyaa lootoowo

"Kanko(Yuuhanna) wulli, wi'i: "Ko cfuum woni mo mbi'mi: garoowo caggal am oo, 6uri kam, sabu ko kanko adii mi." Gila e timmal moyyere makko, enen fof en kebii barke gooto caggal goddo. Ngam Tawreeta rokkaama e juude Muusaa. Moyyere e goonga ngari ko e lisaa-al-Masiihu. Hay gooto meedaa yiye Alla, kono ko Alla gooto, gondo bannge Baaba oo, anndini mo." (Yuuhanna 1:15-18) .

"Janngo mum John(Yaayaa lootoowo) yi'i lisaa ina ara e makko, o wiyi: "Ndaar! Baali Alla mo itta bakkaat aduna!" (Yuuhanna 1:29-30).

Guwerneer Roma, Pilaatu

"Ndeen Pilaatu hooti nder suudu laamorde, noddii Yeesu, yami mo: "A woni laamiido Yahuudu'en?" lisaa naamndii: "Mbele ko miijo maa tan, walla ko wodbe kaaldi e maa ko fayti e am?" -Ko mi Yahuuda? Pilaatu jaabi: "Ko yimbe maa e mawbe almuɓbe maa ndokki ma e juude am?" Yeesu wi'i: Laamu am walaa nder duniyaaru ndu'u, maccube am donno haba ngam hadugo Yahuudu'en nanngugo am. -Aan ko a laamcfo, ndeen noon! Pilaatu wiyi: "Ada haali goonga, ko dum wadi mi jibinaa, ko dum wadi mi ari e aduna, ngam seedtaade goonga, kala mo woni e bannge goonga ina hedoo mi." -Ko woni goonga? Pilaatu naamndii."(Yuuhanna 18:33-38) .

Yahuudiyankoobe ina tiidnoo

"Min ngoodi sariya, o wi'i o maaya, ngam o wi'i o Bii Allah. Nde Pilaatu nani cfum, o Beydi hulde, o arti e nder galle laamorcfo oo, o wi'i: "Hol to ummi cfaa?" o naamndii lisaa, kono lisaa jaabaaki mo, 'Mbele ada salii haaldude e am?' Pilaatu wi'i: "Mbele a anndaa mido jogii baawde woppitde ma walla fiyde ma e leggal bardugal?" lisaa jaabii: "A alaano baawde e dow am so wonaano dum ummoraade dow, ko dum wadi, rokkudo mi oo, ina wadi bakkaat burdo mawnude."(Yuuhanna 19:7-11) .

Duwaawu lisaa

"lisaa ndaari asamaan, o ñaagiiBaaba; sahaa oo yontii. Teddin Biddo maa, mbele Biddo maa teddina ma. Ngam a hokki mo baawde dow yimbe fuu ngam o hokka be ndokkudaa mo fuu nguurdam haa abada. Nguurndam nduumiidam dam woni: be ngannda ma, a Alla goongaado gooto, e anndude lisaa-al-Masiihu mo neli-daa oo. Mi waddini ma teddungal dow lesdi, ngam timminki kuugal ngal ndokkudaa kam. Jooni noon, Baaba, teddin am yeeso maa, e teddungal ngal njoginoomi e maa ko adii nde aduna fuddotoo."(Yuuhanna 17:1-5) .

Jaagordo oo wiyi Filip

"O jaabi, o wi'i: 'Mido goongdini wonde lisaa-al-Masiihu ko Bii Alla.'" (Kuude Nelaabe 8:37).

Talus

Matiyo hollitii "Be mbari mo leggal bardugal ... be njoodii, be ndewi mo toon ... gila waktu jeegom haa waktu jeenay nibbere yani e leydi ndii fof." (Matiyo 27:35-36; 45-46).

Marku wadi dum nii "E waktu jeegom nibbere yani e leydi ndii fof haa waktu jeenay." (Marku

15:33)

Thallus, daartoowo jibinaado to Samariya, hodnoodo e golloowo to Rome hedde hitaande 52 caggal iisa, ko Julius Africanus, daartoowo sahaa Kerecee'en e darorde teeminande didmere, yetti konngol mum. 1 "Thallus, e nder deftere tatabere daartol mum, ina fammina ndee nibbere no lewru nii." Africanus hollitii jaabawol mum e ciimtol ngol, o wiyi wonde lewru nduu waawaa wadde e nder lewru timmundu, hono no wadirnoo nde lisaa maayi e sahaa juulde Paska. Doole tuugnorgal Tallus ko wonde ngonka maayde lisaa ina anndaa, ina yeewtee e nder wuro laamdo gila e cakkital teeminande adannde. Goonga leggal bardugal lisaa ina foti wonde ko anndaa no feewi e oon sahaa, haa ko gooncfine hono Tallus cikki ina haani faamninde haala ni66ere ndee ko huunde nde alaa ko woni e mum. ... Ko buri haawnaade heen, ko darnde Tallus wayliima wonti seedeji daartol mawdi wonande lisaa e koolkisagol daartol Marku e nibbere nde o maayi ndee."

2

Mara Bar-Serapion

"Binndol e nder suudu defte Angalteer ina reeni binndol bataake mo Siirinaajo biyeteedo Mara Bar-Serapion neldi biyiiko e ñawu nguu ari e mabbe ko ñaawoore ngam bonannde mabbe. Hol nafoore nde wor6e Samos ke6i e 6uu6ol Pitagoras? 6uu6ol geec;

Korneliyus Tasitus

Daartol Roomnaajo gooto guurdo ko ina wona hitaande 50 haa 100 caggal lisaa winndi ko fayti e yiite Nero. "Ko dum wadi, ngam ittude ciimtol ngol, Nero fawi aybe mum, o wadi torlaaji burdi laabtude e dow dental ngal be njidaa sabu bonanndeji mabbe, be yimbe bee mbiyata ko Kerecee'en. Christus, mo innde ndee ummorii, hebi ñaawoore mawnde e laamu Picurantius, gooto e juude men prola." 4

Piliniyus Sekundus

Guverneer Room gooto e hitaande 112 caggal lisaa, winndi laamcfo Trajan "Be [Kerecee'en] ina njogii aada hawrude e nyalawma gooto ko adii nde lewru ina 6eydoo, nde 6e njimi jimcfe ngam Almasiihu no Alla nii, 6e ka66i koye ma66e e hunnde mawnde 6e 6eydaani hay huunde e golle boncfe ... caggal cfuum ko aada ma66e food of again, the paret to separate." sifaa aada." 5

Sewtoniyus

Annalist e golloowo suudu laamdo e laamu Hadrian winndi ko ina wona hitaande 120 caggal lisaa e nder nguurdam Claudius. "No yahuud en mbadirta jibri e dow yaañgal Chrestus nii, kanko (Claudius) riiwi be e nder leydi Rome." 6 Edward C. Wharton ndeen wiyi "Sabaabu innde ndee doo tinndinoore ko sabu ko Luuka, ko ina wona duubi capande jeegom ko adii duum, winnditii ndee doo huunde e Kerecee'en, hono no sabaabu mum wadiri dum nii Akwila e Priscilla (Kuude Nelaabe 18:1-2 Kadi, siftorde Almasiihu nder taariha ina teskaa e nder binndi di ngonaa defte binndaade dee." 7

Flaviyus Josefus

Josephus ina jogii teskaare welnde. "O ummii e oon sahaa lisaa, gorko ganndo, so en mbiyat mo neddo; sabu ko o golloowo golle kaawniide, ko o jannginoowo yimbe jabbotoobe goonga e weltaare. O hebi Yahuuda en heewbe e Gerek en heewbe. Oo neddo ko Almasiihu. Nde Pilaatu ñaawii mo e leggal bardugal, be ngonaano e leggal bardugal cease Sabu o feeñii e mabbe ñalnde tatabere ndee ina wuuri kadi, hono no annabaabe bee kaaliri dum nii, kadi haa jooni leñol Kerecee'en, ngol inniri dum ngol, maayaani tawo." 8

Winndoobe Yahuudu'en e Yahuudu'en arande'en

Ko doo doo haala FF Bruce ciimtata dum no feewi. "Ko heddi koo ina waawi miijaade e seedeeji ummoraade e binndoobe Yahuuda en e leyyi goddi...dum ko famdi fof ina tabitina, wonande been saliiibe seedaade binndi Kerecee'en, sifaa daartol lisaa e hoore mum ko aksiyomatik [hoore mum] wonande daartoowo mo alaa ko woni e mum so wonaa daartol Julius Caesar Wonaa noondaartiyankoobe saakoobe miijooji 'Almasiihu-miijo'." 9

Teskorde les

1. F. F. Bruce, Binndande Alkawal Kesal, Eerdmens, p. 113.
2. Edward C. Wharton, Kerecee'en: haala laabka e daartol Howard p. 7.
3. Musée britannique Syriac Mss., F. F. Bruce, lisaa e iwdi Kerecee'en yaasi Alkawal Kesal, h. 31.
4. Annal e daartol, 15:44. Gila e defte mawde Britannica, Vol. 15, h. 168.
5. Bataakeeji, 10:96.
6. Nguurndam Kilawdiyus, 25:4
7. Edward C. Wharton, Kerecee'en: haala laabka e daartol, Howard p. 11.
8. Ko booyi, 18,3. 3.
9. F. F. Bruce, Binndi Alkawal Kesal. P. 119. ko Edward C. Wharton limti e nder deftere mum Kerecee'en: haala laabka e daartol

Konngudi e Golle ko faati e Dokkal Alla

Nde lisaa lootaa, lootaa, e juude Yuhanna e nder maayo Urdun, asamaan udditii: "Ruuhu Ceniido jippii e dow makko e mbaadi banndu, daande ummii e asamaan, wi'i: "Aan woni Biddo am gido, mi weliima no feewi e maa"" (Luuka 3:22)

"Ibliis wi'i mo: "So tawii ko a Gicfcfo Alla, yamir ndee hayre yoo won mburu." (Luuka 4:3)

"Ndeen balde dee, Yaayaa lootoowo ari, ina waajoo e nder ladde Yahuuda, ina wiya: "Tuube, sabu Laamu asamaan badii!" Kanko woni mo annabi Esaaya wolwi haala maako, daande goddo don noda nder ladde, wi'a: "Peewnugo laawol ngam Joomiraawo, laabugo laawol maako."(Matta 3:1-3)

Yuhanna yi'i Yeesu don wara haa maako, o wi'i: "Ndaaree, Baali Allah mo itta hakkeegi duniyaaru!" (Yuuhanna 1:29-30) .

"Nde Yeesu lootaama, o ummi diga ndiyam, wakkati man, asama mabbiti, o yi'i Ruuhu Allah don jippo dow maako bana bingel ngel, daande diga asama wi'i: "Oo woni Bid'oo am, mo mi yidi, mi weltaama bee maako."(Matta 3:16-17)

"Jarriboowo (Seydaane) ari e makko, wi'i mo: "So tawii ko a Bii Alla, mbi'a kaaye dee ngonta mburu" (Matta 4:3).

"Debbo (debbo Samariyanke) wi'i: 'Mi anndi Almasiihu' (ina wi'ee Almasiihu) 'ina wara, to o wari, o famminan en huunde fuu.' Ndeen lisaa wi'i: "Ko miin, kaaloowo e maa oo"" (Yuuhanna 4:25-26).

Duubi duuddi Yeesu janngini bana goddo mardo baawde tabitinki haala maako bee kaayefiiji, maandeeji e kaayefiiji bana wadugo wumbe yi'a, muumbe nana, limce njaha e ummitinki maaybe.

"lisaa naamndii almu'be mum "Kono hol ko woni on? o naamndii 'Hol ko mbiyataa ko miin?' Simon Piyeer jaabi: "An woni Almasiihu, Bii Allah guurdo." Yeesu jaabi: "Barkidinaama, Simon bii Yunus, ngam naa neddo anndini ma dum, ammaa Baaba am gondo dow asamaan. Mido wi'a ma, aan woni Piyeer, dow hayre nde'e, mi mahata Ekklessiya am, dammude Maayna foolataa dum. Mi hokkan ma cokte Laamu asamaan. ko kabbirdaa dow leydi, kabbaama haa asama, ko boornotodaa dow leydi fuu, boornetee haa asama."(Matiyo 16:15-19)

Ngewtugo: "E dow ndee haayre" - ko lisaa wonnoo, ko Bii Alla woni, ko dum woni sosngo "Eklesiya am." "Hades" ko hodorde ruuhuuji maaybe ko juuti. Maayde foolataa Eklesiya Almasiihu.

O buri laabtude e sahaa mo Laamu makko warata ngam "o wi'i be: 'Mido wi'a on goonga, wobbe nder dariibe doo maayataa ko adii nde be ngi'ata Laamu Allah don wara bee bawde.'" (Marku 9:1)

Ngewtugo: Almasiihu laatoto tabitinoowo ekklessiya maako wakkati yoga e nanoobe mo. Ndeen o anniyaaki hokkugo yonki maako bana sadaka hakkeegi, sadaka, ngam o fooda hakkeegi neddo bee accugo laamu Room don yama mo dow leggal bardugal. Be mbari mo e yanaande kisal e reenoobe ngam hadde gujjugol banndu makko baleeru. Kono Alla Baaba umminii mo ñalnde tatabere hade banndu makko bonnude, fooli maayde e yanaande.

“Hedde waktu jeenay, lisa a wulli e daande mawnde, wi’i: “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Wobbe nder dariibe ton nani dum, be mbi’i: “O don nodda lliyaasa.” Doon e doon gooto e mabbe dogi, o hebbini dum e buubri, o wadti dum e dow lekki, heddiibe bee mbiyi: “Jooni noon, yeewen so tawii lliyaas arii hisnude mo.” Ndeen lisa a wulli kadi e daande mawnde, o woppi ruuhu makko.”(Matta 27:46-50)

“Almubbe makko ina ngondi e galle kadi, Toma ina wondi e mabbe, hay so dame dee ina udditaa, lisa ari, darii hakkunde mabbe, wi’i: “Jam won e mon!” Ndeen o wi’i Toma: “Wadtu doo junngo maa, yeew juude am, wadtu dum e bannge am.” Toma wiyi mo: “Joomiraawo am, Alla am!”(Yuuhanna 20:26-28)

Ko ina wona balde capande tati caggal duum, gartugol makko to Asamaan ngol, nulaabe bee ceedtii dum. Ruuhu Ceniido neldaama ngam ardugo be nder waajaago e winndugo Linjiila, baawde Allah ngam hisnugo be. E fuddoode, Yahuudiyankoobe heewbe e caggal duum leyyi goddi keewdi njabii lisa ko Alla, Almasiihu (Nebaado). Seedeji keewdi e nder leydi Yahuuda, Galiili, e Samariya wuurfbe nde o wuuri e jannginde, ceedtii gartugol makko e nguurndam (ummital) e gartugol makko to Asamaan (yabbugol).

Sosngo “Ekleesiya am”

“Ko e innde lisa-al-Masiihu Nasaratu, mo mbari leggal bardugal, kono mo Alla ummini mo e maayde, oo gorko darii yeeso mon, o sellini. Kisndam tawaaka e goddo, sabu alaa innde wodnde les asamaan hokkaande yimbe nde potden hisnude.”(Kuude Nelaabe 4:10-12)

“Moy(lisa Naasaret), nde wonnoo ko Alla tigi, o yi’aani fotde Alla ko huunde nde foti nanngede, kono o wadti hoore makko hay huunde, o yetti sifaa maccudo, o tagiraa ko nanndi e neddo.” (Filipiyankoobe 2:6-7)

Ngewtugo: Alla, Biddo oo, subii ko wonde banndu nduu e mbaadi lisa ngam wuurdude e yimbe e jokkondirde e jarribooji, jarribooji e jabgol tagooje de o tagi dee tigi. Ndee tobbere ina yeewtee e nder deftere wiyeteende Neddo mo wonnoo Alla, nde BibleWay Publishing.

Almasiihu woni darnde ekklessiya. Efesu’en 2:20: “On mahaama dow limngal nulaabe e annabo’en, kanko woni Almasiihu dow limngal limngal”; 1 Korintiyankoobe 3:11: “Ngam hay gooto waawaa wadde tuugnorgal godngal so wonaa ngal lelnaa ngal, ngal woni lisa-al-Masiihu” e 2 Timote 2:19: “Koo noon, tuugnorgal tiidngal Alla ina darii, ina jogii maande ndee: Joomiraawo ina anndi been wonbe e makko.”

“Mido ñaagii nde gite berde mon njaynata, mbele on ngannda ko woni yaakaare noddaango makko, ko woni jawdi teddungal ndonu makko e nder seniibe, e ko woni mawngu burngu mawnude e doole makko e dow men goonjinbe. O joodini mo haa junngo nyaamo maako haa

asama, dow laamuuji e laamu e baawde e laamu fuu, e kala innde nde innde maako, naa nder jamaanu ndu'u tan, ammaa nder jamaanu garoowo – jamaanu duumiingu, o hokki mo kuuje fuu les kosde maako, o hokki mo kuuje fuu dow hoore maako ina hebbina fof e fof.”(Efesu'en 1:18-23)

Caggal nde lisaa yahi haa asamaan, nulaabe bee ngarti Urusaliima no o yamiri be nii. Yahuudu'en duudbe moobti haa Urusaliima, ngam juulde Pentekosta. “Nde nyalnde Pentekosta yotti, be fuu be kawri haa nokkure woore. Doon e doon, buubol ummii dow asamaan, ngol hebbini suudu ndu be joodii ndu fuu Ruuhu ina hokka be haala.” (Kuude Nelaabe 2:1-4)

Hoodere henndu buubndu addani jamaanu mawngu e nulaabe moobiibe bee. Piyeer e nulaabe wodbe bee naftorii fartanje ngam siftinde be ko be mbaadi e ardiibe diine mabbe, be mbiyi, “Ngam maajum, yoo Isra'iila'en fuu tabbitin dum: Allah wadii Yeesu mo on mbari leggal bardugal, Joomiraawo e Almasiihu.' Nde yim6e 6ee nani cfum, 6e 6uuccii, 6e mbi'i Piyeer e nulaabe wodbe bee: “Banndiraabe, hol ko mbaadaten?” Piyeer jaabii, 'Tuubee, lootee, gooto e mon fof, ngam yaafuye hakkeji mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido. Fodoore nden woni ngam mon e bibbe mon e woddube fuu (yimbe fuu) - ngam fuu be Joomiraawo men noddada.” (Kuude Nelaabe-3)

Ngewtugo: “Rtuuba” wonaa jikku tan; dum alaa nakkeende hoolaare e jikkuuji. Wonaa waylo-waylo weeyo. Ko waylo-waylo ceertungo e hakkille; ina addana dum dille yidde; e rabbidinaade, ko waylo-waylo e nder leydi neddo oo.” (Al Maxey e nder miijo)

Ngewtugo: “Baptized” firti ko e helmere grec baptizo firti ko buubde, buubnude, buubnude les. Baptizo fotaani jiidde e kelme Gerek;*rantizo*, maanaa mum ko buubnude, walla e helmere grec cheo maanaa mum ko buubnudetimmi.

“lisaa oo woni hayre nde onon mahoobe on njabaani, nde wonti hayre gonnde e noral, hay gooto alaa e mum kisndam, sabu alaa innde wodnde les asamaan hokkaande yimbe, nde potden hisnude en.”(Kuude Nelaabe 4:11-12)

Yahuudu'en duudbe nder nyalaade Pentekosta, be anndi ngonka mabbe kalludum, be don hoola Almasiihu bee noddaago Allah ngam o yaafa be ngam be don yakka be nder ndiyam (baptisma) nder maayde Almasiihu baawo man Allah ummini be diga wirwirnde mabbe nder ndiyam, o beydi be bee pukara'en maako ngam maajum o tabitini banndu maako, hakkeji maako yaafaama.

“Ndeen noon, jabbe konngol makko bee lootaama, be beydii heen fotde ujunnaaje tati, be ngoni e tiidnaade e janningol nulaabe bee, e jokkondirde e mabbe, e feccude mburu e duwaade.”(Kuude Nelaabe 2:41-42)

“Nyalawma fuu be donno donno nder suudu dewal bee hakkiilo woore, be donno nyaama nyaamdu mabbe bee seyo bee laabdum berde mabbe, be don yetta Allah, be donno weltina yimbe fuu.”(Kuude Nelaabe 2:46-47)

Yaakubu, nde o wolwani be nder Almasiihu, wi'i: "Barke woodi neddo mo munyata nder jarribaago ngam to o darii nder jarribaago, o heban kudol ngeendam ngol Allah fodani yidbe mo. Sabu Alla waawaa jarribeede e bonannde, o jarribaaka hay gooto, kono gooto fof ina jarribee so yidde mum bonnde ina 6eydoo 6eydude mo, ndeen so yidde mum reedii, ina jibina bakkaat, so ina timmi, ina jibina maayde." (Yaakuuba 1:12-15)

Ngewtugo: Anndude batte bakkaat ina woodi, miin e maa ina haani yaafeede, soodde, 6eydude, 6eydude e jokkondiral peewal e Alla. Yaafaabe bee mbadata ko e Laamu ngu juude mbadaani. Caggal ndeen jokkondiral e jokkondiral Alla, neddo ina foti mawnude e nder nanndi Alla mo be njoginoo e fuddoode ko e janngude konngol Almasiihu, woni Biibal.

"Joomiraacfo leeltaani timminde fodoore mum hono no wocf6e njicfi leelde nii, kono omo muñana on, o yidaa hay gooto halka, kono o yidaa yimbe fof tuuba."(2 Piyeer 3:9)

"Suna Alla ina addana en tuubugol ngol addanta neddo hisnude, ngol accataa nimsa, kono mette aduna dee ina addana en maayde."(2 Korintu'en 7:10)

"Ngam en fuu en don mari haaje wallugo yeeso joodorde kiitaaji Almasiihu, ngam koo moye fuu heba ko foti hebugo ngam kuude de o wadi wakkati o donno nder banndu maako, ko booddum malla ko boni."(2 Korintu'en 5:10)

"So tawii nde min ngonnoo añbe Alla, en mbeltiima e makko sabu maayde Biyiiko, no foti mbele en mbeltiima e makko, en mbaawataa hisneede e nguurndam makko!"(Roomnaajo 5:10-11).

"Ngam maajum, to goddo woni nder Almasiihu, o laati tagoore hesre, booymaare majji, kesum wari, dum fuu don iwa diga Allah, mo fottini en bee hoore maako bee Almasiihu, o hokki en kuugal fottinugo duniyaaru bee hoore maako bee Almasiihu, o limtaay hakkeji yimbe be wadi bee mabbe."(2 Korintu'en 5:17-19)

Ngewtugo: "Tagaado keso" ko tagoore ruuhuyankoo bakkodinbe yaafaabe wadbe almubbe ngam gollanaade Alla. Tagngo adanngo, neddo terde, tagaa ko e gede leydi. Ngol tagoore hesere tagaa ko e moyyere Alla, e goondinal, hoolaare, e dooftaare neddo.

"Mi wi'i on cfuum, ngam on keba jam nder am. E nder duniyaaru ndu on keban cadeele. Ammaa cemembe! Mi fooli duniyaaru." ... "Caggal nde Yeesu wi'i dum, o ndaari asama, o tori: 'Baaba, wakkati yotti Be ndokku-daa mo, ko dum woni nguurndam nduumidam: ngam be ngannda ma, a Alla gooto goondindo, be ngannda lisaa-al-Masiihu mo neli-daa oo."(Yuuhanna 16:33, 17:1-4).

Nde tawnoo lisaa ko dokkal Alla rokki mo nguurndam haa abada, hol ko neddo foti wadde ngam jabaade ngaal dokkal? Ñalnde Pentekosta, balde 40 caggal gartugol lisaa to Asamaan, Piyeer jaabii ndee naamndal, Ruuhu oo rufi e dow yimbe fof. "Alla fodaniino mo (Daawuuda) e dow hunnde wonde maa o wad gooto e iwidi makko e jappeere makko. Nde o yi'i ko woni yeeso, o

haali ko fayti e ummital Almasiihu, o acciraaka e nder yanaande, banndu makko yi'aani bonnude Baaba Ruuhu Ceniido fodani on, o rufi ko nji'don e ko nan-don jooni koo." (Kuude Nelaabe 2:30-33)

"Ngam maajum, yoo Isra'iila'en fuu hoolkiso: Allah wadi Yeesu mo mbari leggal bardugal, Joomiraawo e Almasiihu.' Nde yimbe 6ee nani cfum, 6e Guuccii, 6e mbi'i Piyeer e nulaabe wodbe bee: "Banndiraabe, hol ko mbadaten?" Piyeer jaabii: "Tuube, lootee looteede, gooto e mon fof e innde lisaa-al-Masiihu, ngam yaafuye hakkeeki mon."(Kuude Nelaabe 2:36-38, 41).

"Be don yakka mburu nder cuudi mabbe, be nyaama bee seyo bee bernde laabnde, be don yetta Allah, be don mari neddaaku yimbe fuu, Joomiraawo besdi limngal mabbe nyalde fuu ngam hisnugo."(Kuude Nelaabe 2:46-47)

Yeruuji feere feere woodi ja66e Almasiihu bee maayde ngam hakkeeki, be wirnaama (nuugo nder ndiyam) nder maayde Almasiihu, Allah ummini be bana tagdi ruuhu kesi, be wadi nder 6anndu Almasiihu e nder kawtal bee Allah.

1. Jaagorgal leydi Ecoppi – Kuude Nelaabe 8
2. Samariyankoobe – Kuude Nelaabe 8
3. Sawulu mo Tarsus – Kuude Nelaabe 9
4. Korneliyus – Kuude Nelaabe 10
5. Yimbe nder gure duudde haa Filipi, Efesu, Korintu e Rome.

Naamne

1. Ko annabaaku gooto tan woni dow lisaa.
Goonga ___ Fenaande ___
2. Alla anniyaaki ustude hoore mum e laamcfo ngam wontude necfcfo, wuura e nder tagoore mum.
Goonga ___ Fenaande ___
3. Alaa daartoobe be ngonaa Kerecee'en winndube ko fayti e lisaa.
Goonga ___ Fenaande ___
4. Yuhanna lootoowo, jabi wonde lisaa ko Alla baawdo momtude bakkatuuji neddo.
Goonga ___ Fenaande ___
5. Fudfoode Eklesiya mo Almasiihu mahi ko
gooto. ___ Yahuudiyankoobe
b. ___ Piyeer
c. ___ lisaa ko Alla e banndu
d. ___ Eklesiya makko sosaaka